

Erreferenduaren biharamunean

Haserretu eta burutik behera platerak puskatzea erraza da, atzera konpontzeak emango ditu lanak. Orain artean erakutsi dugun baino buru gehixeago erakusten ez badugu behintzat aurrerakoan.

Tristeia, Euskadirentzat, egun hau. Ez dakit zeinek irabaziagoko zuen, denek irabazi duten erreferendu honetan. Galdu, denok galdu dugu. Lotsa.

Estatutuaren aldekoak, salduak eta ustelak ditugu denak, beste ezer ez; Estatutuaren kontrakoak, denak burugabe hutsak, edo faxistak, edo deabruak daki zer. Ez da santurik geratu lepoaren gainean buruarekin. Tristeia da karnabal zikin hau. Eta indignantea da, herri batek, berrogei urte zapalketa ondoren, agintarien tirania ondoren, burla eta insulto ondoren, holako klase politikorekin konstatu beharra. Beste estilo bat espero zitekeen, demokrazia benetan estreinatuta nahi bazen. Zero. Ez dugu nota hobirik merzei.

Ez PNV eta ez PSOE, ez HB eta ez EE, salbatzen dira. Denek eman digute espektakulo berdina. Berdintsu da orain zein izan den okerragoa. Kanean edozein hola ikusiko balitz, familiaren lotsagarri irudituko litzaiguke. Politikoez, ordea, ofizio bihurtu digute lotsagabekeria. Arte bat, insultoa. Ehun diktatore koxkor eta ridikulo, aztoratuta, kale guziaren bistan tximukeria, bizi-bizi elka: larritu nahita. Horixe izan da erreferenduaren kanpaina. «Mando baten gañian bestia alajaiña». Mando baino satorrigo eta ziraunago denak halare. Inoiz eztao trapuzar denak atera dira eguzkitara; insultoa izan da politikoen eta intelektuaren tonika jenerala, ahoa ireki duten edo luma hartu duten bakoitzean: eta horiei eman behar diegu konfiantza; toleantziaren arrastorik ez; errespetoaren ezta izpirik ere; duintasunaren itzalik ez urrutian. Harrokeria, gaizki esana, miztoa eta pozoina, zapokeria, garraisia eta amenazoa, marrukeria eta tranpa, histeria. Horra euskaldunen lege berria.

Arrazoiaren lekuan insultoa. Eta informazioaren lekuan bonbardeo. Egunotako DEIA ez zegoen ikusterik ere; eta ikusterik ere ez zegoen egunotako EGIN. Bata halakoa bestea, zein baino zein txarrago, partidistago, kargatuago eta karganteago. Bakoitza bere tribuaren tanbor. Eta berea besterik ez, kito. Tribu bakoitzak bere tanborra ezagutzen du eta ez beza beste tribuaren tanborrik entzun ere egin. Besteak eroak dira. Besteak traidoreak dira. Izurritea dira besteak. Inguratu ere, etzazula egin. Kutsatu egingo zaituzte.

Umeak oker eta haundiak okerrera. Denak bata bestearentzakoak. Edozein muttiko berde, mundua berak egin balu baino putzago, onen eta gaiztoen juez absoluto. Gizon haundi eta serioak, muttikoak baino okerrago, zaputuz eta sakerre. «Haserrearen obrak ez dira behin ere konplituak». Baina zer zekien Axularrek, haserrearen obrak zer diren, haserre politikoa denean eta, beraz, legitimazio itxura batez «haserre santu» eta patriotiko gisa armatu denean.

San Godofredo de Bouillon. Fanatismo eroena, besteari fanatiko hotseginez. Karlistak eta reketeak, —esango dute gero. Esango didazu diferentzia. Figura tristea, txapel gorritz, beltzez, ala gabe. Burua beri bera. Elkar kakazten, gure gizon publikoak. Eta ez da gureak izateagatik, ez: nahitaez horiekin ibili beharra daukagulako baino. Haiek gureak ez balira ere, gu haienak garelako. Gu haie-nak. Hori da tristea. Espektakulo negargarri hori ikusten Euskal Herria. Amorrazioa ematen du gure zortea horien eskuetan ikus-teak. Joko zikin horretan. Pena ematen du. Euskal Herri honek ematen du pena eta tristura, holako kanpaina baten buruan.

Guregatik, libre dute ridikuloa egitea, horixe gustatzen bazaie, eta elkarri tratu horixe zor badiote, eta edozcini esijitzen dioten errespetoa berek sentitzen ez badute beren buruentzat, eta poli-tikoa izatea demokrazia berri honetan hola ibiltzea bada. Aberria-ren alde beti, noski. Haserrearen haserrez burua galduta, petralkeria hutsean, purtzil eta zirtzil asko. Itsuaren itsuz gizatxarkeria hu-tsean, zitalkerian, petralkeriaren profesionalak balira bezala, beren izen ona eta eginkizun publiko batetan herriari zor dioten begiru-nea lardaskatuz.

Eroz, traidorez, faxistaz eta ustelez ondo beteta geratu zaigu oraingoan Euskal Herria.

Eta aski da. Pasa da erreferendua. Eta aingeruekin joan dadila. Edo deabruekin. Baina joan dadila, etorri zen bidetik. Denak hu-rrengo hauteskundeak aipatzen hasi dira dagoeneko. Ez dakigu noiz izango diren. Beste tono batetan nahi genituzke, herri sofrituaren amarez. ■ *Joxe Azurmendi.*